

Museovirasto semanttisen webin syövereissä: MuseoSuomesta maan alle

Pirjo Hamari, Museovirasto

Semanttinen Web Suomessa 20 vuotta –juhlaseminaari

2.11.2021

Museovirasto ja semanttinen web

- MuseoSuomi 2004 – Suomen museot semanttisessa webissä
- KulttuuriSampo 2008 – suomalainen kulttuuri semanttisessa webissä
- LöytöSampo 2019-2021 -Suomen arkeologisten löytöjen avoin linkitetty tietokanta

Sähköisesti luetteloitujen kokoelmien löydettävyyys ja tietojen käytettävyys; tutkimuksen mahdollistaminen

500,000 museoesinettä
2,5 miljoonaa arkeologista
löytöä
19 miljoonaa kuvaa

Käsitehaku: Hae

Esinetyyppi (koko luokittelu)

[taideteokset](#) (115), [asetat ja ampumatarvikkeet](#) (59),
[astiain ja taloustarvikkeet](#) (410), [henkilökohtaiset esineet](#) (159),
[julkisen tilan esineet](#) (21),
[kulkuneuvot ja kuljetusvälineet osineen](#) (97),
[koneet ja laitteet](#) (74),
[lämmitykseen käytettävät esineet](#) (4),
[muut esineet](#) (180),
[maatalous- ja karjanhoitovälineet](#) (4),
[puhtaanapitoon käytettävät esineet](#) (16),
[pukineet ja tekstiilit](#) (1803), [säilyttimet](#) (582),
[ulkokalusteet ja pihatarvikkeet](#) (4), [urheilu- ja pelivälineet](#) (30),
[valaisuihin käytettävät esineet](#) (57), [yhteisölliset esineet](#) (20),
[käsityöt](#) (12), [leikkikalut](#) (200),
[pyyntivälineet](#) (35), [sisustus](#) (256),
[soittimet](#) (9), [työvälineet](#) (298)

Materiaali (koko luokittelu)

[muut aineet](#) (88), [ruoka- ja nautintoaineet](#) (1),
[materiaalit](#) (3777), [rakennusaineet](#) (6)

Valmistaja (koko luokittelu)

[henkilöt](#) (867), [henkilöryhmät](#) (1),
[kaupungit](#) (14), [laitokset](#) (8),
[tuotemerkit](#) (122), [yhdistykset](#) (24),
[yhteisöt](#) (5), [yritykset](#) (1247)

Valmistuspaikka (koko luokittelu)

[Aasia](#) (35), [Afrikka](#) (116),
[Etelä-Amerikka](#) (1), [Eurooppa](#) (2541),
[Pohjois-Amerikka](#) (10), [ulkomaat](#) (6)

Valmistusaika (koko luokittelu)

[aikakaudet](#) (3024), [vuosisadat](#) (3012)

Käyttäjä (koko luokittelu)

[henkilöt](#) (1774), [henkilöryhmät](#) (28),
[kaupungit](#) (4), [laitokset](#) (74),
[yhdistykset](#) (8), [yhteisöt](#) (20),
[yritykset](#) (76)

Käyttöpaikka (koko luokittelu)

[Afrikka](#) (3), [Eurooppa](#) (2232),
[Pohjois-Amerikka](#) (2)

Käyttötilanne (koko luokittelu)

[kulttuuritapahtumat](#) (16),
[kansalais-, harrastus- ja vapaa-ajantoiminta](#) (210),
[institutionaalinen toiminta](#) (15), [juhlat ja seremoniat](#) (91),
[kohteelle tehtävät toimenpiteet](#) (559),
[kohteessa tapahtuvat muutokset](#) (120),
[muut tapahtumat](#) (12), [maatalous ja karjanhoito](#) (82),
[ruoan- ja juomanvalmistus](#) (47), [sodat](#) (29),
[elollisten olentojen perustoiminnat](#) (146),
[elinkeinot](#) (121), [tutkimus- ja kehittämistoiminta](#) (20),
[valmistustekniikat](#) (1587)

Museoalan asiasanaston ontologisointi ja semanttiset yhteydet

Viime aikoina katsottuja esineitä:

MuseoSuomen ontologiat

Ontologia	Sisältö	Koko
Esineet	Konkreettisten kokoelmaobjektien taksonomia	MAO:n osa, 3227 luokkaa
Materiaalit ja aineet	Taksonomia materiaaleista, joista konkreettiset objektit on valmistettu	MAO:n osa, 364 luokkaa
Tapahtumat (käyttötilanne)	Yhteiskunnan tapahtumien ja prosessien taksonomia	MAO:n osa, 992 luokkaa
Toimijat	Yksilöiden, yritysten ym. toimijoiden ontologia	26 luokkaa, 1715 yksilöä
Paikat	Paikkakäsitteiden (kylät, kaupungit jne.) ja näiden yksilöiden ontologia	33 luokkaa, 864 yksilöä
Ajat	Aikakausien ontologia aikaintervalleina	57 luokkaa
Kokoelmat	Museoiden ja kokoelmien ontologia	22 luokkaa, 24 yksilöä

Karttahu ja selailu

Selaile nykyisiä ja historiallisia paikkoja, alueita ja karttoja sekä niihin liittyvää esineistöä.

Yhteyshaku

Kuinka Akseli Gallen-Kallela liittyy Ranskan keisari Napoleonin ensimmäiseen?

Hae ja jäsenä

Aseta aineisto laajempaan kehykseen tarkastelemalla sitä eri näkökulmista.

Kokoelmat

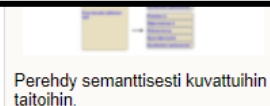
Mitä kokoelmia Kulttuurisampo on niellyt?

Suomen historia 1860-1919

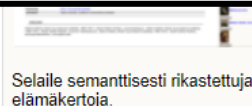
Selaile historiallisia tapahtumia.

Taidot

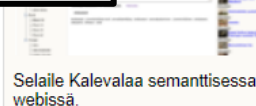
Perehdy semanttisesti kuvattuihin taitoihin.

Elämäkerrat

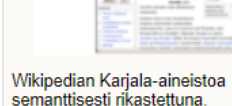
Selaile semanttisesti rikastettuja elämäkertoja.

Semanttinen Kalevala

Selaile Kalevalaa semanttisessa webissä.

Tietoa Karjalasta

Wikipedian Karjala-aineistoa semanttisesti rikastettuna.

Museoiden, kirjastojen, arkistojen ja muiden organisaatioiden kulttuurisisältöjen yhteisöllinen julkaisukanava - rikastaminen

Viimeksi katsottuja kohteita:

valokuva : niemi Riekkalansaassa

kansanruno : Jussi pussi puita n-i, pisti pinor_rakkö(n),...

museoesine : Höylä

kustantaja : Arvi A. Karisto

ilmavalokuva : Killinkoski Expandia Oy, Virrat, 1957

Löytösampo

Suomen arkeologiset löydöt semanttisessa webissä

Valitse näkymä aineiston hakua ja tutkimista varten:

Löydöt
Arkeologisten löytöjen haku

Kartat
Interaktiivisia karttoja löytöjen hakemiseen ja visualisointiin

Kohteet
Etsi ja tarkastele arkeologisia kohteita ja suojeltuja alueita

Linkejä:

Oppaita

Oppaita ja ohjeita arkeologiasta harrastuksena

Ilppari

Ilmoituspalvelu arkeologisille löydöille

ESITTELYSSÄ OLEVAT LÖYDÖT

Suomen arkeologisten löytöjen linkitetty avoin tietokanta

KANSALAISLÖYDÖT

*eli metallinetsinlöydöt
+ muut yksityisten henkilöiden
tekemät arkeologiset löydöt*

YHTEYS

Museovirasto:
*Kulttuuriympäristön tietojärjestelmät
mm. rekisteriportaalit, ilmoituspalvelu
kokoelmahallintajärjestelmä...*

Kansainvälinen linkittyminen:
Muut vastaavat löytötietokannat:

PAS - Portable Antiquities Scheme (Englanti ja Wales)
<https://finds.org.uk/>

PAN - Portable antiquities scheme for the Netherlands
<https://www.portable-antiquities.nl>

MEDEA (Belgia, Flander)
<https://medea.weopendata.com/>

DIME – Digitale Metaldetektorfund (Tanska)
<https://www.metaldetektorfund.dk/>

LÖYTÖSAMPO

Tietokanta Museovirastolle
kun projekti loppuu v. 2021

SISÄLTÖ

*Kansalaiset avoimen sisällön tuottajina!
Aineisto kasvaa ilmoitusten ja luetteloinnin myötä*

Kansalaistiede (citizen science)

*Kansalaiset mukaan tutkimukseen!
Esim. tutkimusdatan kerääminen, luokittelu, analysointi*

Avoin data

Lähtökohta: tieto kaikkien saatavilla

Löytösampo

Uusi palvelu mahdollistaa

Arkeologisen esineistön

Esittelyn
Jakamisen
Tutkimisen
Analysoinnin

Yhteistyön ohjeistamisen

Oppain
Kartoin
Oppimisalustana
Esimerkein

*Myöhäisrautakautinen
eläinriipus (KM41015:1)
Hämeenlinnan Miemalasta.
Kuva: Ville Rohiola, Museovirasto*

Ontologiatyö

TIETOAINEISTOJEN KERÄÄMINEN JA NIIDEN HALLITSEMINEN VAATIVAT
KÄYTETTÄVISTÄ TERMEISTÄ KOOSTUVAN ONTOLOGIAN ELI YHTEISEN SANASTON

Ontologia mahdollistaa arkeologisten löytöjen **METATIEDON** yhteentoimivuuden ja linkittymisen

mm. ESINENIMI – MATERIAALI - AJOITUS

Perusta:

Museoviraston ontologiatyö:

Arkeologista esineistöä koskeva ontologia (2019-2020)

Museoalan ja taideteollisuusalan ontologia (MAO/TAO),

Finto – suomalainen sanasto- ja ontologiapalvelu (Sanastokeskus)

Löytösampo

Käytössä MAO-ontologia

Sanaston soveltaminen käyttäjäystävälliseksi

Museovirasto → Löytösammon **fasettiantologiat**

Kansalaistiede

”koordinoitua yhteistyötä harrastajien ja ammattilaisten välillä”

→ VUOROVAIKUTTEINEN JA OSALLISTAVA **TIEDON** TUOTTAMINEN

Keskeinen tavoite:

ARKEOLOGIAN DEMOKRATISOIMINEN

Löytösampo & Ilppari

Kulttuuriperintö kuuluu kaikille!
Käyttäjien tasa-arvoinen huomioiminen

Kulttuuriperintö yhteistä omaisuutta!
Aineisto vapaasti kaikkien saatavilla

Luodaan yhdessä kulttuuriperintöä!
Jokaisella mahdollisuus osallistua

Löydä ja koe oma kulttuuriperintösi!
Tarjoamme kaikille työkaluja aineiston tarkastelemiseen

Kiitos!

*Suallilaiset ryhmäkuvassa,
Hvitträskissä projektin
Away Day -päivänä 27.5.2019
Kuva: Ulla Salmela, Museovirasto*

